

ANTONI PAVÀ

El dia 16 de febrer el Parlament Europeu va donar el vist-i-plau definitiu a l'acord d'associació comercial entre la Unió Europea i el Marroc, un conveni que intensifica la liberalització dels productes agraris. Les taronges, les tomates o els albercocs –entre moltes altres fruites i verdures– procedents de l'altre costat de la Mediterrània arribaran amb molta més facilitat i a un preu més baix als nostres mercats. Si les empreses agro-industrials es preparen per a desembarcar al Marroc, els sindicats agraris fan un crit d'alerta. El nou escenari, diuen, amenaça la supervivència d'un sector estratègic per al país. I demanen que s'exigisca a les importacions marroquines els mateixos requisits que ells han de complir. Al rerefons de tot plegat hi ha els eters debats sobre el proteccionisme i la sobirania alimentària.

Agricultura deslocalitzada

Un grup de dones marroquines durant la jornada de treball en un hivernacle d'una empresa espanyola radicada a Agadir, al sud del Marroc.

El Marroc esdevé el nou hort d'Europa

El sector agrícola dels Països Catalans encara l'enèsim desafiament: la UE acaba de donar el vist-i-plau a un acord comercial que deixa el camp lliure als productes agrícoles procedents del Marroc. Aquest estat africà confia que el seu programa Marroc Verd, que preveu una inversió pública i privada de 13.000 milions d'euros fins el 2020, transformarà l'actual agricultura pròpia cap a un model intensiu. Mentre els sindicats agraris d'aquí es lamenten per l'impacte que uns productes més barats poden tenir sobre la producció local, el sector de l'agroindústria hi veu una oportunitat d'expandir-se. Dels 55 projectes de Marroc Verd que ja han estat licitats, 16 són gestionats per empreses de l'estat espanyol.

José Ramón Urbán tenia dues passions, fer esport i estar prop del camp. La primera la va convertir en afeció. La segona, esdevingué ofici. Avui té a càrrec sis hectàrees d'horts de cítrics entre els municipis de Xilxes i Fondegulla, a les quals es dedica en cos i ànima. Algunes són de propietat; algunes altres, de veïns que ja no volen saber res de la "terreta" que van heretar dels seus pares. José Ramón hi cultiva clemenules i navelate, amb una producció anual entre 220.000 i 250.000 quilos. Aquests dies, amb la campanya ja acabada, es dedica a fer caure de l'arbre la fruita que no està en condicions d'eixir al mercat. En una setmana sabrà a quant es liquiden els cítrics que comercialitza a través de la cooperativa. És a dir, sabrà si li surten els comptes de la campanya o no. "En aquest sector —diu— treballem a les palpentes, sense saber si cobrirem despeses o no. La campanya ha estat molt difícil, amb preus a la baixa", explica. Ell pertany a un col·lectiu, que conformen 250.000 persones, abonades al neguit. "En mandarina, un preu entre 18 i 20 cèntims seria acceptable. Però no crec que hi arribem", explica. I tot seguit enumera els costos de producció que van encarint el producte des que germina l'arbre fins que la clementina arriba a taula. Preguntat per la qüestió, assegura que la competència amb el Marroc el preocupa. "Si fem les coses adequadament, no ens hauria d'afectar gaire. Ara, una cosa que no pot ser és que partim de condicions de producció diferents. No hi ha problema que s'importe fruita marroquina, però ha d'arribar havent complert les mateixes condicions que ací", diu aquest citricultor de la Vall d'Uixó. Després enumerar un tirallonga de fitosanitaris impronunciable: "El Lebaycip el van eliminar del catàleg. Hi resten l'Abamectina, el Clorpirifos, el Glifosato...".

Com José Ramón, 85.000 persones més dels Països Catalans serien capaços de pronunciar aquesta lletania o una de ben semblant. És la gent que a casa nostra es dediquen a la producció de la fruita i les hortalisses que cada dia veiem als mercats. Ara, el col·lectiu dels pagesos acaba de rebre l'enèsima mala notícia procedent de Brussel·les. El 16

de febrer passat, el Parlament Europeu va aprovar, per 398 vots a favor, 175 en contra i 50 abstencions, l'acord d'associació entre la Unió Europea i el Marroc. El protocol redefineix les relacions que hi havia vigents fins ara en matèria de comerç agrari entre els uns i els altres. Perquè aquest acord estableix unes noves regles del joc pel que respecta a la compra i venda de productes procedents del camp marroquí. A la pràctica, l'acord trasllada a l'àmbit de l'agricultura l'esperit de creixement liberalitzador que d'ençà de la dècada dels 90 defineix les relacions comercials entre la Unió Europea i el Marroc, en detriment de les polítiques més proteccionistes vigents fins ara. Tot plegat s'ha concretat, en l'àmbit estrictament agrari, en l'eliminació o disminució d'aranzels i contingents (ço és, les quantitats màximes d'un producte que es poden exportar a un tercer país. Per a més informació, vegeu el quadre de la pàgina 20). A partir de la pròxima

Qui té por de l'all marroquí?

La resposta a la pregunta del titular és contundent: els agricultors de casa nostra. I la raó és ben senzilla: el cost diferent de producció que un mateix cogombre té segons que es cultive ací o al país africà. Segons dades de la Unió de Llauradors, obtingudes a través de l'ambaixada d'Espanya al Marroc, el salari diari d'un treballador al camp és de 55,12 dirhams, és a dir 4,71 euros. La xifra contrasta amb el preu de 8 a 12 euros a què es paga l'hora ací. A banda, critiquen els sindicats, el Marroc té una normativa fitosanitària molt més laxa que no ací. Mentre ells disposen de 1.000 referències de productes fitosanitaris, aquí només n'hi ha 200. "Mentre deixen que els consumidors puguin comprar cítrics marroquins als que poden posar 1.000 pesticides diferents, a nosaltres ens limiten al·legant que no pot arribar fruita i verdura amb residus al consumidor europeu".

campanya, les empreses marroquines tindran el camp lliure per a inundar els mercats de casa nostra i de la resta d'Europa amb préssecs, taronges, carxofes, llimes, albercocs, melons, pimentons, raïm de taula i sindria: cap d'aquests productes no té limitació d'importacions. L'acord és, segons el comunicat oficial del Parlament Europeu, "un avanç cap a un acord de lliure comerç més ampli". Per al comissari europeu d'Agricultura de la UE, Dacian Cioloș, "obri oportunitats noves per als nostres productors europeus i facilita el camí per a reforçar realment les nostres relacions amb el Marroc".

Mai no plou a gust de tothom.

La nova perspectiva que s'obri en les relacions agràries entre el Marroc i la Unió Europea és rebut a casa nostra de manera molt diferent segons qui es consulte. Mentre el sector de l'agroindústria i la indústria auxiliar hi veu una oportunitat de fer negoci, els sindicats agraris hi perceben una amenaça. Per als primers, el desenvolupament agrari del país africà és una ocasió per a internacionalitzar-se i exportar el seu *know how*. Sense anar més lluny, la setmana passada, amb motiu del viatge institucional del president de la Generalitat de Catalunya al Marroc, es va signar un acord de col·laboració en matèria agroalimentària entre Catalunya i el país africà per al període que va del 2012 al 2016. Un total de 23 representants d'empreses del sector formaven part de la delegació que encapçalava Artur Mas. Carles Vicente, responsable d'organització i sectors vegetals de la Unió de Pagesos ho veu clar: "Europa produeix tecnologia i necessita nous mercats per als seus productes. En el fons de tot això que passa hi ha una idea molt clara: els marroquins poden exportar els seus productes, mentre el nord d'Europa pot vendre la seva tecnologia al Marroc". Siga com siga, una cosa sembla clara: el Marroc va pel camí de convertir-se en el nou hort d'Europa.

Els sindicats de casa nostra han rebut amb preocupació l'aprovació de l'acord per part del Parlament Europeu. Perquè el nou conveni potser sí que beneficiarà el sector agrari del nord d'Europa, atès que tindran més oportunitats de vendre

Juan Ramón Urbán, agricultor de la Vall d'Uixó.

lactis i cereals, productes de què és deficitari el Marroc. Tanmateix, els agricultors del sud d'Europa queden, amb el nou conveni, molt exposats davant els competidors de l'altre costat de la Mediterrània. La coincidència en productes i temporada, diuen, pot resultar letal per a un sector ja molt debilitat i amb problemes endògens. El risc no és tant que les taronges o els préssecs marroquins inundin els mercats de casa nostra. El perill és, sobretot, que copen els mercats europeus on tradicionalment la producció d'ací ha trobat sortida. Si aquestes darreres dècades han caigut llamps i trons sobre l'agricultura, ara l'entesa Europa-Marroc els deixa un poc més al ras.

El risc no és tant que els productes marroquins inundin els nostres mercats, sinó que copen els mercats europeus

Un sector espremut. Les noves condicions per a competir susciten un especial neguit al País Valencià, on avui hi ha 120.000 explotacions agrícoles. Segons el sindicat AVA Asaja, l'acord comercial es traduirà en l'abandonament de 16.000 hectàrees de terres de conreu –la majoria, de cítrics– i en la pèrdua directa de 200 milions d'euros i uns 640.000 jornals. Per al president de la Unió de Llauradors i Ramaders, Ramon Mampel, “les institucions europees han pres una decisió sense tenir en compte les repercussions en els productors dels països mediterranis i sense establir mecanismes compensatoris”. En vista de la nova situació, totes les fonts sindicals consultades per a fer aquest reportatge coincideixen en una petició: que les remeses procedents de l'altre costat de la Mediterrània complen les mateixes condicions que els fan seguir els productors d'ací. Ells, diuen, no s'oposen a l'arribada de productes de fora, però cal que les exigències, quant a condicions de producció, traçabilitat, utilització de pesticides i drets laborals, siguin les mateixes. A més, reclamen més control de les partides que arriben al continent, amb l'objectiu tant de vigilar la qualitat del producte com d'assegurar que no se superen els contingents. “Cal dotar de recursos Frontex, l'organisme de

control de fronteres europeu perquè hi haja una vigilància harmonitzada”, apunta Carles Vicente, de la Unió de Pagesos. Ramon Mampel va un pas més enllà i reclama que, “igual com passa als Estats Units amb els cítrics, hi haja un únic port d'entrada”.

Tampoc les illes Balears, tot i el caràcter insular i un mercat quasi d'autoproveïment, no en restarà al marge. “Habitualment, els productors de la península, quan –pel motiu que sigan– tenen un producte que no poden col·locar al mercat continental, l'exporten als mercats insulars a preus rebentats i enfonsen el producte autòcton”, explica Mateu Morro, coordinador de la Unió de Pagesos de Mallorca. Ara, diu, temen que la competència dels productes de fora alimente i agreuge una manera d'actuar que perjudica al remat els pagesos balears.

En darrera instància, explica el coordinador de la Unió de Pagesos de Mallorca, l'acord entre la UE i el Marroc significa “la deslocalització de la producció agrícola”. “Hem donat ajuts públics al Marroc perquè s'hi puguin posar l'aigua, perquè disposin d'infraestructures i es pugui desenvolupar –rebla el català Vicente–. Però resulta que són empreses d'aquí que es desplacen al Marroc per a produir allà i estalviar-se de pagar els costos socials. És la deslocalització de l'agricultura!”

PRODUCTES AFECTATS PER L'ACORD COMERCIAL ENTRE EL MARROC I LA UE

PRODUCTE	CONTINGENT (tones)	PREU D'ENTRADA A LA UE (euros/kg)
Préssec	lliure	0,491
Cogombre	15.000	0,449
Taronja	lliure	0,264
Tomata	285.000	0,461
Carabasseta	50.000	0,424-0,413-0,424*
Carxofa	lliure	0,571
All	1.500	
Llima	lliure	
Albercoc	lliure	0,645
Meló	lliure	
Clementina	175.000	0,484
Pimentó	lliure	
Raim de taula	lliure	0,358
Síndria	lliure	
Maduixa	sense límit - 3.600-1.000*	

*Preus durant diversos períodes de l'any

Font: Unió de Llauradors

Verdures 'low-cost'. Però realment el Marroc va pel camí de convertir-se en el rebost d'Europa? Afirmar-ho o negar-ho amb rotunditat és difícil, però la proximitat geogràfica amb el vell continent, unida a una política de veïnatge comuna que data del 1995, són factors que hi juguen a favor. El país que regeix Mohàmmet VI ha fet una aposta decidida per a convertir l'agricultura, fins fa poc escassament desenvolupada i amb infraestructures precàries, en un generador de riquesa. Es tracta de passar d'una agricultura tradicional a una d'intensiva. A la crida

El supermercat global

La globalització ha refet la manera d'entendre el món. El fenomen determina el sistema de funcionament de l'economia, el nostre consum mediàtic, la manera com ens relacionem amb els altres i també la nostra dieta diària. Avui tenim a l'abast un ventall de productes i a uns preus com no s'havien vist mai en la història de la humanitat. Menjar pomes argentines o kiwis australians és cosa ben habitual. La cosa ve de lluny: d'una banda, la millora en els sistemes de transport i refrigeració permeten de reduir les distàncies entre els punts d'origen i de destinació; d'una altra banda, l'Organització Mundial del Comerç pressiona, des de la dècada dels 60, perquè els països obriuen les fronteres i liberalitzen els intercanvis comercials.

Tanmateix, durant l'última dècada s'ha anat un pas més enllà. Com si es tractara d'una partida de Monopoly, un grup de jugadors es dediquen a comprar i vendre grans extensions de territori sobre el tauler del planeta. L'intercanvi és sempre en la mateixa direcció: països amb recursos però amb problemes de disponibilitat de terra adquireixen terrenys de països majoritàriament subdesenvolupats. En definitiva, es tracta de fer del Tercer Món el rebost del Primer Món; un magatzem que, amb matèries primeres de fàcil obtenció i terrenys verges, garanteix la seguretat alimentària de les nacions riques. A primer

colp d'ull, el pacte té guanyadors per totes dues bandes, si bé la FAO (l'organització de les Nacions Unides per a l'agricultura i l'alimentació) ha advertit del "risc d'una neocolonització agrària". Els últims cinc anys, de fet, l'organisme ha treballat intensament per a proporcionar unes regles a una partida que els primers anys s'ha jugat sense normes.

Aquest fenomen d'abast mundial es va accelerar a partir del 2008. Llavors,

ANTONI PAVA

els preus de les matèries primeres com ara l'arròs o el blat van arribar a màxims històrics. D'avui per demà, una part dels països aspirants a ser actors principals durant el segle XXI es van adonar que, amb una escalada de preus com aquella, es podia comprometre l'abastament alimentari de les seues poblacions. La seguretat alimentària s'incorporarà sobtadament a l'agenda com un dels problemes a resoldre. A

la cursa per a acaparar terres també hi contribuï la crisi financera mundial. Posada en dubte la rendibilitat dels productes estrictament financers, tota mena d'actors procedents del món de la inversió van girar els ulls cap a allò que hi havia de més essencial: la terra. Daewo (que va llogar 1,3 milions d'hectàrees de Madagascar durant 99 anys), Deutsche Bank, Morgan Stanley (que va adquirir 40.000 hectàrees a Ucraïna) o la russa Renaissance Capital (300.000 hectàrees també a Ucraïna) són algunes de les empreses que primer es van fixar en aquest nou mannà.

Entre els països que més decididament han apostat per aquest neocolonialisme agrari hi ha la Xina, l'Índia, el Japó, Malàisia, Corea del Sud, Egipte i Líbia. Han estat especialment agressius Bahrain, Jordània, Kuwait, Qatar, l'Àrabia Saudita i els Emirats Àrabs Units, països amb gran abundància de divises gràcies a les seues reserves petrolieres, però als quals manca espai per al conreu. Les terres objecte de desig es troben, majoritàriament, en països subdesenvolupats amb estructures institucionals dèbils i, per tant, més obertes a escoltar els cants de sirena dels governs i dels conglomerats inversors. Cambodja, Indonèsia, el Sudan, el Congo, Laos, Uganda, el Pakistan, Ucraïna, Mongòlia i Zimbabwe són entre els qui han posat la terra a disposició d'aquest nou mercat. Qui en sortirà guanyador, d'aquesta partida de Monopoly global?

hi han acudit empreses marroquines, però també conglomerats agroalimentaris que han vist que al Marroc hi ha camp per a córrer. "Es trasllada al Marroc l'agricultura hipertensiva, que a Europa no ha arrelat, i ara és en revisió", adverteix Paul Nicholson, president de Grain, una ONG internacional que treballa en l'àmbit dels petits agricultors i la propietat de la terra. "És ben simple: es tracta del model d'Almeria traslladat a l'Àfrica", adverteix.

Les condicions per a assolir aquest desenvolupament les hi ha posades el Marroc a través del pla Marroc Verd. Es tracta d'una iniciativa que va nàixer l'any 2008 i que té per objectiu, segons l'oficina de l'Icex a Rabat, "convertir l'agricultura en el principal motor de desenvolupament" del país. L'any 2008, el Marroc registrava una producció global mitjana de fruita i verdura de set milions de tones l'any (de les quals, 3 són de fruita i 4 de verdura), que es conreen sobre 700.000 hectàrees (sense

incloure-hi l'olivar). El Marroc pretén multiplicar aquests volums. Amb la vista posada en l'any 2020, el programa preveu una inversió d'uns 150.000 milions de dirhams (cap a 13.000 milions d'euros) que es destinaran al finançament de 1.500 explotacions privades. El pla Marroc Verd es desglossa en 16 projectes regionals.

Segons que explica un informe de l'Icex destinat a empreses espanyoles interessades en aquest nínxol de negoci, les inversions estrangeres al Marroc

EFE

Dones marroquines treballen seleccionant bajoques en una planta d'Agadir.

en el sector agrícola requereixen el lloguer de terrenys agrícoles, bé siga a propietaris privats o a l'estat. Els encarregats de licitar aquests projectes són els organismes públics Sodea (Societat de Desenvolupament Agrícola) i Sogeta (Societat de Gestió de les Terres Agrícoles). D'acord amb l'informe de l'Icex, els anys 2004 i 2007 es llançaren sengles licitacions per a l'arrendament de part de les seues terres. En la primera, s'adjudicaren 24 projectes que englobaven 42.000 hectàrees. 11 dels 24 projectes foren per a inversors de l'estat espanyol. En la segona licitació,

es posaren al mercat 40.000 hectàrees, a través de 31 projectes, cinc dels quals anaren a parar a mans d'inversors de l'estat espanyol.

En aquesta conjuntura, els plans d'extensió agrícola del Marroc poden ser una oportunitat de negoci per al sector agroalimentari de casa nostra. El desarmament aranzelari, d'una banda, i l'impuls institucional a un model agrícola intensiu, d'una altra, són un camp propici perquè les empreses sobretot catalanes i valencianes òbriguen mercat i internacionalitzen la seua activitat, ja siga mitjançant l'exportació d'indústria

subsidiària (maquinària, fitosanitaris, sistemes de reg) o fent inversions per al cultiu. Encara més si és té en compte que, enfront de l'anèmia econòmica de casa nostra, el Marroc és un país amb perspectives de creixement (d'un 3,2% per a 2012) i que gaudeix d'una certa estabilitat social i política. José María Jordán Galduf, professor d'economia aplicada de la Universitat de València, està convençut que la liberalització del mercat agrari i l'intercanvi econòmic tindrà efectes benèfics per al desenvolupament del Marroc, perquè "forma part d'una estratègia més àmplia per a donar suport a l'obertura del país". "A la riba nord —explica aquest expert en relacions euromediterrànies— l'agricultura va tenir un paper clau en el procés de desenvolupament econòmic. Als països del sud de la Mediterrània, el paper del sector agrari pot ser similar al paper que va tenir a Espanya en les etapes inicials del desenvolupament capitalista."

Gust internacional. Tanmateix, en aquesta riba de la Mediterrània no tothom s'ho mira de la mateixa manera. Sindicats agraris, grups ecologistes i partits minoritaris no neguen el dret del Marroc a desenvolupar-se, però no accepten el model escollit. "Els acords de lliure comerç són com el cavall de Troia —adverteix Paul Nicholson, de Grain—: sempre amaguen interessos que van contra l'agricultura familiar d'uns i altres." "La UE diu que l'acord afavorirà els agricultors marroquins, però això no és ben bé així —es lamenta Raül Romeva, eurodiputat d'ICV—. Els qui de veritat se'n beneficien són els qui donen suport a un model agrícola intensiu. Es va produint una aliança circumstancial entre grans productors europeus, que externalitzen la producció, i marroquins amb l'objectiu de convertir el Marroc en un proveïdor

Almenys 16 firmes espanyoles han estat adjudicatàries del pla Marroc Verd, segons l'Icex

d'aliments." I Nicholson hi afegeix: "Són les mateixes empreses, però sense els controls europeus ni respecte als drets laborals."

Segons un informe del Centre d'Estudis Rurals i d'Agricultura Internacional (CERAI), en l'adjudicació de terrenys de l'any 2008, hi convergiren els interessos internacionals i els vinculats amb la monarquia. Setze grups francesos, cinc d'espanyols, tres dels Emirats Àrabs, i també d'americans, russos, italians i argentins, es quedaren el 24% de les licitacions. La resta de les adjudicacions anaren a parar a mans d'empreses o personalitats de les finances i la política marroquines. Entre aquests últims, el CERAI apunta a Moulay Ismaïl (cosí del rei Mohàmmèd VI); els parlamentaris Ali Kayouh, membre del partit Istiqlal a Agadir; Mohàmmèd Bouhdoud, cap del partit RNI a la regió del Sous; Tariq Kabbage, que és alcalde d'Agadir; i Ali Belhaj, que és president del partit Aliiances des Libertés. En la línia del que apunta CERAI, la Unió de Llaoradors i Ramaders critica que un dels principals beneficiaris del programa Marroc Verd siga Mohàmmèd VI a través de l'empori agro-pecuari Dominis Agrícoles, que controla 12.000 hectàrees de terrenys. El sindicat també apunta al fons financer Tiris Euro Arab, dels Emirats Àrabs, com una de les empreses amb més bona posició, atès que controla 700.000 hectàrees prop de la ciutat de Guelmin.

Qüestió de sobirania. "Aquesta darrera dècada assistim a això que s'anomena neocolonialisme agrari –apunta Paul Nicholson–. Es tracta de processos d'acapament de terres en països en desenvolupament per a alimentar les poblacions del món desenvolupat. Els tractats de lliure comerç, com el que acaba de ratificar la Unió Europea, no fan sinó donar cobertura legal i institucional a aquesta nova forma de neocolonialisme." Quines conseqüències té tot plegat per a nosaltres, en tant que consumidors? A primer colp d'ull, sembla que no n'ha de tenir cap. Com a compradors, la competència entre productors pot resultar beneficiosa perquè redueix els preus. Tanmateix, la cosa és molt més complexa i entra en l'esfera d'allò que els

“Deslocalitzar l'agricultura és molt arriscat”, diu l'eurodiputat Raül Romeva

experts anomenen *sobirania alimentària*, és a dir, la facultat dels poders públics de definir una política agrària que assegure la provisió d'aliments per a les seues poblacions. La qüestió suscitada és si es pot deslocalitzar i desmantellar l'agricultura amb la mateixa alegria amb què s'ha deslocalitzat la indústria. Dit d'una altra manera: es pot permetre a un país que confie la seua seguretat alimentària a un tercer país i a la lògica i les fluctuacions dels mercats internacionals? L'agricultura és un sector estratègic per al país, o no? “Deslocalitzar l'agricultura és un risc –apunta l'eurodiputat Raül Romeva–. Cal que els ciutadans i els qui tenen la responsabilitat de governar entenguin el paper essencial de la pesca i l'alimentació per a la sobirania alimentària. No tot es pot externalitzar. Hi ha límits i el dels productes agrícoles en són un.” I rebla: “No demanem proteccionisme, sinó responsabilitat respecte a un assumpte que és molt sensible.”

En alguns punts de Catalunya ja han començat a notar-se els efectes de la irrupció marroquina. Al Camp de Tarragona i a l'Ebre, alguns productors es van especialitzar a produir col-i-flor i bajoca per als distribuïdors holandesos. Però els holandesos han fet contactes amb el Marroc. Ara han introduït la col-i-flor i la bajoca marroquina pels mateixos circuits on fins ara operaven els productes catalans. El resultat ha estat, segons que explica Carles Vicente, de la Unió de Pagesos, que “s'han ensorrat els preus que es paguen als productors d'aquí”. Vicente no s'està de mostrar el seu neguit pel nou panorama que s'obri per al sector agrícola català. “A Catalunya –diu– tenim una agroindústria molt potent. Algú ha pensat que podem traslladar la producció allà però deixar la indústria aquí. Però després serà la indústria alimentària la que se n'anirà al Marroc.”

Aquests anys vinents seran decisius per a valorar l'efecte últim que tindrà la irrupció del Marroc com una potència agrària. Juan Safont, president d'Anecoop, està convençut que la competència marroquina “tindrà un efecte pernicios”. “La fruita i la verdura aniran al mercat europeu, que ha estat tradicionalment el nostre mercat. Serà una competència directa, que amenaça de saturar el mercat en algunes èpoques de l'any. El resultat serà que s'afonaran els preus”, explica Safont. La firma on ell treballa, Anecoop, és una cooperativa de segon grau fundada a València fa 35 anys. Aixopluga 79 cooperatives per a distribuir la seua producció a 52 països. Durant la campanya 2009-2010 va comercialitzar 624.646 tones. Fa set anys va rebre ofertes procedents del ministeri i l'ambaixada a Rabat per a incorporar explotacions marroquines. Fa dos anys, el govern d'Andalusia, on tenen bona colla de socis, hi va insistir. Tanmateix, Anecoop rebutjà l'oferta. Se'n penedeixen, en vista de l'espenta que agafa la producció marroquina? “Bé, la cosa no és tan senzilla com sembla. Hi ha problemes d'aigua, una seguretat jurídica menor... I, de totes maneres –confessa Safont–, nosaltres no ens podem deslocalitzar. La nostra raó de ser són les cooperatives que donen servei als pobles on són instal·lats. No podem arrencar les cooperatives del seu poble per a dur-les a no sé sap on. Les cooperatives tenen arrels al territori. No podem deslocalitzar l'agricultura perquè significaria posar fi a un mitjà de vida.”

L'agricultor José Ramón Urbán sap perfectament el que és desballestar un sector estratègic. Al seu municipi, la Vall d'Uixó, l'economia local va girar durant dècades al voltant de l'empresa sabatera dels Segarra. La firma no superarà la crisi dels sectors tradicionals i l'any 1992 va tancar portes. “El colp va ser molt dur”, diu. L'economia es reorientà cap a la construcció, els serveis i la citricultura. “Enguany molta gent desocupada ha trobat refugi anat a collir taronges”, explica José Ramón. Durarà gaire temps?

*Violeta Tena,
amb informació de
M. Payeras i À. Milian*